

Sekizinci Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Kavramlarının Öğretiminde Bulmacaların Öğrenci Başarısına Etkisi

The Influence of Puzzles in the Teaching of History of Revolution and Kemalism to Eight Graders

Sabahaddin ASLAN*
Kadir ŞEKER**

Özet: Bu araştırmada, ilköğretim 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi “Atatürkçülük” ünitesinde “Bulmaca Tekniğinin” nasıl kullanılabileceğine ilişkin etkinlikler oluşturmak ve oluşturulan etkinliklerin öğrencilerin kavram öğrenme düzeylerini yükseltip yükseltmediğini incelemek ve betimlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, deney grubuna “Atatürkçülük” ünitesinde yer alan konularla ilgili bulmaca etkinlikleri uygulanmış, kontrol grubunda ise “Anlatım yöntemi” kullanılmıştır. Betimlemeli ve deneysel çalışmada T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde bulmaca tekniğinin kullanımı gösterilmeye çalışılmış; diğer taraftan “Deney grubu ile Kontrol grubunun öğrenim düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmada öğrencilerin 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi “Atatürkçülük” ünitesinde bulmacalarla öğretim yönteminin kavram öğretiminde başarıya ve hatırlamaya etkisi ile bulmacalarla öğretim tekniğinin öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine karşı tutumunu nasıl etkilediğini ölçmek amacıyla; “Başarı Testi” (ön test), (son test) ve “Tutum Ölçeğinden” yararlanılmıştır.

Anahtar sözcükler: Kavram, kavram öğretimi, bulmacalar, T.C. İnkılâp Tarihi öğretimi, öğrenci başarısı

Abstract: This study is intended; to design activities on how puzzle technique can be used in teaching History of Revolution and Kemalism in the Unit of “Kemalism” in 8th graders in elementary schools; to describe these activities; and to investigate whether these activities are functional to raise the level of concept learning in children or not. With this aim, students in the experiment group were taught by using puzzles and those in the control group were taught using lecture technique. In this descriptive and experimental MA study, we attempted to demonstrate the use of puzzle technique in teaching History of Revolution and Kemalism on the one hand and we tried to find an answer to the question “Is there a significant difference between the learning levels of experiment and control groups?” on the other hand. In this study 8th grade students of the unit on ‘Kemalism’, in the History of the Revolution and Kemalism course, were assessed in respect to their ability to remember and the degree of success which was obtained through employing the puzzle teaching technique, with the aim of establishing how this method of teaching affects the students’ attitude towards the lesson on the Republic of Turkey, History of the Revolution and Kemalism. The ‘Achievement Test’ (pre-test) and (post-test), and the ‘Attitude Scale’ were utilized.

Keywords: Concept, concept teaching, puzzles, History of Revolution and Kemalism, student achievement

* Gündüzalp Koleji, Sosyal Bilgiler Öğretmeni, Manisa/Turgutlu, saslan4715@gmail.com

** Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, kseker@mehmetakif.edu.tr

21. yüzyılda eğitime verilen önem her geçen gün artmakta, nitelikli insan yetiştirmek için ülkeler adeta yarışmaktadır. Bu yarışta kaliteli eğitim için farklı strateji, yöntem ve teknikler ortaya konmaktadır. Bununla beraber içinde bulunduğumuz çağda, yenilenen eğitim programlarında, bireye bilgiyi vermek yerine bilgiye kendi sezgileriyle ulaşması hedeflenmektedir. Bireyin ezberlemek yerine, karşılaştığı problemlere kavrayarak ulaşması sağlanır. Bireyler bilgiyi aynen almaz, kendi bilgilerini yeniden oluşturur ve kendilerinde var olan bilgiyle beraber yeni bilgiyi, yine kendi öznel durumlarına uyarlayarak öğrenirler (Özden, 2003, 54-55).

Problem Durumu

Tarih eğitimcilerinin çeşitli sebeplerle kullandıkları, düz anlatım, soru cevap ve konu tekrarı gibi yöntemler artık daha az kullanılmaktadır. Türkiye’de öğrenciyi araştırmaya yönelten aktif yönetime dayalı tarih öğretimi Meşrutiyet Dönemi’nden beri sık sık gündeme gelse de tarih öğretimimiz aktarıcı geleneğin, soru cevap tekniğinin kullanılmasının ve tarih ders kitabına bağlılığın ötesine gidememiştir (Safran, 2003, 936).

Tarih derslerinde soyut kavramların fazla olması dersi sıkıcı hale getirmektedir. Özellikle henüz soyut işlemler dönemine geçememiş öğrencilerde daha da sıkıcı hale gelmektedir. Bu sebeple dersi, daha eğlenceli ve katılımı artırmak için farklı eğitim yöntemleri kullanılmalıdır. Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi, genellikle düz anlatım yöntemiyle işlenmektedir. Bu durum öğrencilerin dersten sıkılmasına belli bir süre sonra dersi dinlememelerine neden olmaktadır. Genellikle öğrenciler pasif, öğretmen ise aktiftir. Hâlbuki 2005-2006’da yenilenen eğitim programında, öğrencinin aktif olması gerektiği vurgulanmış ve çoklu zekâ teorisini önemli hale gelmiştir.

Yapılan bir araştırmaya göre tarih dersinde başarısız olan öğrenciler şunları ifade etmektedir:

“Ezber derslerinden nefret ediyorum, tarihi sevmiyorum ve dersler sıkıcı geçiyor, gelecekte bana hiç yararı olmayacağına inanıyorum, dersten nefret ettiğimden doğru dürüst ve planlı çalışamıyorum, konular düşünmeden çok ezberlemeyi gerektiriyor” (Açıkgöz, 1998, 323).

Problem Cümlesi

Bu araştırmada “*Bulmaca Tekniğinin*” T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi kavram öğretiminde etkisi nedir? sorusuna cevap aranacaktır.

Alt Problemler

- 1) Bulmaca Tekniğiyle öğretimin yapıldığı deney grubu ile anlatım yöntemiyle öğretimin yapıldığı kontrol grubunun, öğretime başlamadan önce uygulanan ön test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 2) Anlatım yöntemiyle öğretimin yapıldığı kontrol grubunun, ön test ile son test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 3) Bulmaca Tekniğiyle öğretimin yapıldığı deney grubunun, ön test ile son test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 4) Bulmaca Tekniğiyle öğretimin yapıldığı deney grubu ile anlatım yöntemiyle öğretimin yapıldığı kontrol grubunun öğretim bitiminde uygulanan son test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmanın Amacı

Araştırmamızda, kavramların öğretiminde bulmacaların yeri ve öneminin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. İlköğretim ikinci kademesinde olan öğrencilerin soyut kavramları algılamaya

başladığı devre olması, bulmacalar yoluyla pek çok soyut kavramı öğrenmelerinin mümkün olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada kavramların öğretiminde karşılaşılan güçlüklerin ortadan kaldırılması konusunda bulmaca tekniğinin önemli bir yere sahip olacağına tespiti amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Köstüklü'nün 1999'da yayınlanan çalışmasında, kavram öğretiminin önemi şu şekilde ifade edilmektedir, "...*tarih öğretiminde kavramların ne derece önemli olduğudur. Bu öneme istinaden, kavramlar tarih bilimine ters düşmeden bilimsel anlayış ve yöntemler içerisinde doğru olarak tespit edilmeli ve kullanılmalıdır. Kavramlar doğru tespit edilip kullanılmadıkça, bir başka ifadeyle tarih terminolojisi doğru olarak teşekkül etmedikçe tarih biliminin gelişmesi veya tarih öğretiminden istenilen verimin alınması pek mümkün değildir*". İnsanlar, ne kadar kavram biliyorsa o kadar çok şey biliyor demektir. Çünkü öğrenmeyi oluşturan kavramlardır. Tarih öğretiminde, kavramların yeri ve kullanımı konusunun, batıda öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının formasyon programlarında hassasiyetle ele alındığını görüyoruz (Köstüklü, 1999, 197).

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Öğretiminin Tarihçesi

1932 yılında dönemin Milli Eğitim Bakanı Reşit Galip Bey, çağdaş dünyanın gereklerini kavrayan bir gençlik yetiştirmek düşüncesiyle yüksekokullarda "*İnkılâp Tarihi*" dersleri verilmesini önermişti. 1933 reformunun ardından 1933-1934 öğretim yılında, üniversite ve yüksekokulların tamamının son sınıflarında, "*İnkılâp Tarihi*" dersleri vermeye başlandı (Aksoy, 2003, 145).

İlköğretim kurumlarında uygulamada olan Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Programı, 1981 tarihinde temel eğitim II. Kademe okulları, "*Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi Müfredat Programı*" adıyla kabul edilmiştir (Yılmaz, 2006, 24-25).

İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Önemi ve Amaçları

Bilindiği üzere Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli ve teminatı Atatürk ilkeleri ve inkılâplarıdır. Devletimizin bekası ve milletimizin mutluluğu, refahı Atatürk'ün işaret ettiği muasır medeniyet seviyesine ulaşmakla sağlanabilir. Türkiye Cumhuriyeti fevkalade güç şartlarda kurulmuştur. Türk Milleti Milli Mücadelede var olma veya yok olma sınırına gelmiş, istiklalini korumak için bütün varını yoğunu en son zerrisine kadar ortaya koymuştur. İşte böyle bir mücadelenin sonunda Türkiye Cumhuriyeti kuruldu. Bütün bu gerçeklerin ilmi olarak yeni yetişen Türk nesline, gençlere anlatılması, aktarılması zarureti vardır. Bu zaruret, yeni Türk devletinin bekası ve yükselmesiyle yakından alakalıdır. İşte bu sebeptendir ki "*Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi*" Yüksek Öğretim Kanunu ile Yükseköğretim Kurumları'nda okutulması gereken mecburi bir ders olmuştur (Köstüklü, 1999, 207).

Dünya genelinde ve toplumumuzda gençlerin tarih bilincine sahip olarak yetişmelerine çok önem verilmektedir. Bunun başlıca nedenlerinden birincisi tarih bilincinin insanların yaşamları boyunca vaziyet alışlarını ve hareketlerini olumlu yönde etkileyen bir formasyon olması, ikincisi tarih bilincinin oluşumunun toplumca ve özellikle de örgün eğitim kurumlarınca etkilenebilir olduğunun kabul edilmesidir (Tekeli, 1998, 29).

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin “Atatürkçülük Ünitesi”nde Geçen Bazı Kavramlar

Tablo 1. Atatürkçülük Ünitesi’nde Geçen Bazı Kavramlar

Adalet, Akım, Akılcı, Askeri Güç, Atatürkçülük, Ayaklanma, Aydın, Azınlık, Azim,
Bağımsızlık, Barışçı, Batılılaşma, Bedhah, Bilim, Bilimsel, Bilim – Teknoloji, Birey
Birlik, Beraberlik, Bölünmezlik, Cumhuriyet, Cumhuriyetin İlan Edilmesi, Cehalet
Çağdaş, Çağdaşlaşmak, Çağdaş Uygarlık Dâhili, Demeç, Demokratik, Demiryolları,
Devrim, Devlet, Doğal Afet Duyun-U Umumiye, Düşünce, Düşünür, Egemenlik
Eğitim–Öğretim, Devletçilik, Dogma, Ekonomi, Ekonomik Kalkınma, Ekonomik Güç
Emperyalizm, Esas, Eşitlik, Evrensel, Emel, Fen, Fransız İhtilali, Gaye Birliği
Geleneksel, Halkın İradesi, Hak, Hak Ve Hürriyetler, Halkçılık, Hâkimiyet, Hakiki
Hanedan, Hürriyet, Halk Egemenliği, Halifeliğin Kaldırılması, Harici, Hak, Hukuk, Huzur
Hükümet, Irkçı, Irkçılık, İnanç Özgürlüğü, İlerleme, İnkılâp, İstikbal, İnkılâpçılık, İlke, İlim
İdeoloji, İktisat, İzmir İktisat Kongresi, İhtilal, Kabotaj, Kadınlara Siyasi Haklar Verilmesi
Kapitülasyon, Kılık-Kıyafet Kanunu, Kongre, Kubilay Olayı, Kurultay, Kurtuluş Savaşı
Kültür, Laik, Laiklik, Maruz, Medeni Kanunu, Modern, Milli, Milli Eğitim, Millet İradesi
Misak-I Milli, Milli Birlik, Manevi Değerler, Milli Egemenlik, Milliyet, Milliyetçilik, Milli Ordu
Milli Mücadele, Medrese, Medeni, Medeniyet, Medeni Uluslar, Meşrutî, Milli Güç, Milli Dil
Milli Tarih, Milli Karakter, Milli Kültür, Milli Tarih Bilinci, Milli Mücadele, Mutlakiyet, Mürşit
Nutuk, Olağanüstü Hal, Özgürlük, Politika, Rejim, Refah, Saltanatın Kaldırılması, Saadet,
Saltanat, Savaş, Seferberlik, Sıkıyönetim, Siyasi Akımlar, Soyadı Kanunu, Sosyal,
Sosyo–Kültürel Güç, Sömürgecilik, Strateji, Sosyal Hukuk Devlet, Sorumluluk, Siyasi Güç,
Söylev, Şapka Kanunu, Şuur, Tam Bağımsızlık, TBMM’nin Açılması, Teokratik
Teşebbüs, Toplum, Türk Dil Kurumu, Türk Genci, Türk Halkı, Türk Tarih Kurumu
Türkçülük, Türklük Şuuru, Tevhid-İ Tedrisat, Ulus, Uşak, Vatan, Vatandaşlık, Vazife,
Yegâne Temel, Yenilenme, Yönetim, Yurttaş, Yurt, Zümre

Kavram Nedir?

Bir nesnenin zihindeki soyut ve genel tasarımı olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu Komisyon, 1988). Kavram, kapsamı ve içeriği birim ya da sözle anlatılarak anlam kazandırılan soyut düşüncedir (Demirel, 1993, 56). Kavramlar, ortak özellikleri nesne, olay, fikir ve davranışların oluşturduğu sınıflamaların soyut temsilcileridir (Fidan, 1996, 187). Kavramlar, nesnelere insan beynindeki soyut ve genel tasarımlarıdır (Yazıcı, 2003, 83). Kavramlar; varlıklar, olaylar, insanlar ve düşünceleri bezerliklerine göre gruplandığında gruplara verilen ortak adlardır (Kaptan, 1999, 103).

Kavram Öğretimi

Bazı tarih konularının öğrenciye anlaşılır hâle getirmede güçlüklerle karşılaşmaktadır. Bu güçlükler özellikle soyut kavramların fazla olduğu konularda daha çok yaşanmaktadır.

Kavram öğreniminde bugüne kadar uygulanan geleneksel yöntemlerin öğrenciye kavramı ifade eden sözcüğü verme, kavramın sözel tanımını yapma, tanımın anlaşılması için kavrama ait nitelikleri belirtmek şeklinde düşünülebilir. Bu şekilde olan kavram öğretimi yöntemlerinin yeterince etkili olmadığı özellikle soyut kavramların sözel tanımının yapılmasının zor olduğu bilinmektedir. Bu nedenle günümüzde kavram öğretimine yönelik yeni öğretim stratejilerinin uygulaması önerilerek, kavramlar somutlaştırılmaya çalışılmıştır (Nakiboğlu, 1999, 65).

Bulmaca Nedir?

Bulmaca, çeşitli biçimlerde düzenlenen düşündürerek ve aratarak buldurmayı amaç edinen oyunlardır. Günümüzde daha çok gazete ekleri ile sunulan bulmacalar çok farklı çeşitlerde olup her yaştan insanın zevkle uğraştığı bir oyun haline gelmiştir. Eğlendirmesinin yanı sıra düşünmeye, akıl yürütmeye sevk etmesi, kolay öğrenmeyi ve de öğrenilen bilgilerin kalıcı olmasını sağlaması yönüyle de eğitim alanında kendisine yer bulmuştur.

Bulmacanın Tarihçesi

Bulmacanın tarihine kısaca bir bakacak olursak, 1913 yılında İngiliz göçmen Arthur Wynne, New York World gazetesinde çalışırken editörü, kendisinden pazar eğlence sayfası için yeni bir oyun bulmasını istedi. Wynne, çocukluğundan hatırladığı sihirli kareler adlı bulmacaya benzeyen kelime oyununu yaparak bugünkü bulmacanın temelini atmış oldu.

Modern anlamda ise ilk bulmaca, 21 Aralık 1913'de New York'da çıkan World gazetesinin pazar eki olan Fun'da yayımlandı ve kısa zamanda halkın çok büyük bir ilgi ve beğenisini kazandı. 1923'e gelindiğinde ise ABD'nin önde gelen gazetelerinin çoğunda artık bulmacalar neşrediliyordu. Bu moda daha sonra İngiltere'ye peşinden de tüm hızıyla Avrupa'ya da yayıldı ve sevildi.

Bulmacalar zaman geçtikçe izlenen bazı yöntemlerle hazırlanmaları; gerek aktüalite, gerek spor, gerek güncel haber ve sözcüklerle süslenmeleri, bu oyunun hem oyalayıcı hem de kişinin sözcük ve kültür dağarcığını zenginleştirmesinde çok faydalı gelişmeler sağlamıştır. Özellikle bazı bilim adamları işi, Latince bulmacalar hazırlamaya götürecek kadar ciddiye aldılar ve bulmacalar hakkında tezler bile hazırladılar.

Günümüzde hemen her ülkede ve her dilde çok değişik bulmacalar hazırlanmaktadır. Bu konuda ülkeler çapında yarışmalar, turnuvalar düzenlenmekte ve çeşitli armağanlar verilmektedir.

Bulmaca ve Eğitim

Bulmaca, eğitimde sıklıkla kullanılan materyallerdendir. Özellikle sözel ağırlıklı derslerde bulmacalar oldukça ilgi çekicidir. Bu dersler için renkli, resimli, çizgili ve şekilli bulmacalar hazırlanabilir. Bu materyaller sayesinde öğrencilere sıkıcı gelen sözel dersler eğlenceli bir hal alır.

Bir konu için hazırlanabildiği gibi bir ünite için de bulmacalar hazırlanabilir. Konu veya ünite sonlarında tekrar amacıyla kullanılan verimli bir materyaldir. Kalıcı öğrenmeyi sağlamak için öğrencilere bulmacalar hazırlatılabilir. Kolay yapılması, ucuz, rahat taşınabilir ve kolay ulaşılabilir bir materyal olması bulmacaların eğitimde sıklıkla kullanılmasında etkilidir. Bulmacalar Türkçe derslerinde, deyimlerin, atasözlerinin anlamlarının pekiştirilmesinde, sözcükte anlam, sözcükte yapı konularının öğretiminde ve daha birçok konunun akılda kalıcı olmasında yardımcı olur.

Bulmaca Tekniğiyle Kavram Öğretimi

Etkili ve faydalı bir öğrenme için öğrenciler, öğrenme sorumluluğunu mutlaka yüklenmeli ve öğrenmeye aktif olarak katılmalıdırlar. Verilen bilgilerin kalıcı olabilmesi için öğrenmede en uygun yöntem teknik ve stratejinin izlenmesi gerektirir. Öğrenme yöntem, teknik ve stratejileriyle ilgili bilgi ve beceriler daha ilköğretimden başlayarak öğrencilere kazandırılmalıdır. Böylece öğrencilerin, örgün eğitimde derslerinde daha başarılı olması, örgün eğitimden sonra yaşadığımız bilgi çağında kendilerini geliştirebilmesi sağlanır.

California'da yapılan bir araştırmada; UC Berkley üniversitesinden (neuroscientist) Dr. Silvia Bunge yaptığı araştırmada bazı oyunların çocukların mantıklı düşünme ve işlem yapma yeteneklerini artırdığını gösteriyor. Bulgular bazı oyunların çocukların IQ'sunu bile artırdığını gösteriyor.

Dr. Bunge ve ekibi çalışma için en uygun yeri, tarihi en düşük test skorlarıyla dolu Oakland ilköğretim okulu olarak belirlemişler. Çocukların IQ'ları ortalama olarak 90 civarında ve beyin hızları % 27 olarak ölçülmüş.

Seçilen oyunlar çok özel olarak akli fonksiyonları gerektirecek oyunlar arasından seçilmiş. Test için seçilen oyunlar arasında Rush Hour, Qwirkle, Picross ve Big Brain Academy sayılabilir.

Her hafta 75 dakikalık seanslarla çocuklara istedikleri oyunları oynamak için yeterli zaman sağlanmış. 8 hafta sonunda yapılan testlerde çocukların mantıklı düşünme skoru % 32'ye çıkmış ve IQ'larında 13 puanlık bir artış olmuş. Tipik olarak, bir okul çocuğun IQ'sunu ortalama olarak 12 puan artırıyor. Dr. Bunge ve ekibi bunu sadece 20 saatlik oyun seanslarıyla geçmeyi başarmışlardır. Kavram öğretirken vurgulanan özelliklerin kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe geçirilmesi için fazla gecikmeden tekrar yapılmalıdır (Fidan 1985). Bunun için dersin yarısını konunun anlatımına diğer kalan yarısını ise bulmaca çözerek öğrenilen kavramların kalıcılığı sağlanabilir.

Yöntem

Araştırma, 2010–2011 Eğitim-Öğretim yılı 2. döneminde Burdur İli Merkez İlçesi Özel Alpaslan Ali Can İlköğretim Okulu 8/A ve 8/B sınıfları öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Deneklerin dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Deneklerin dağılımı.

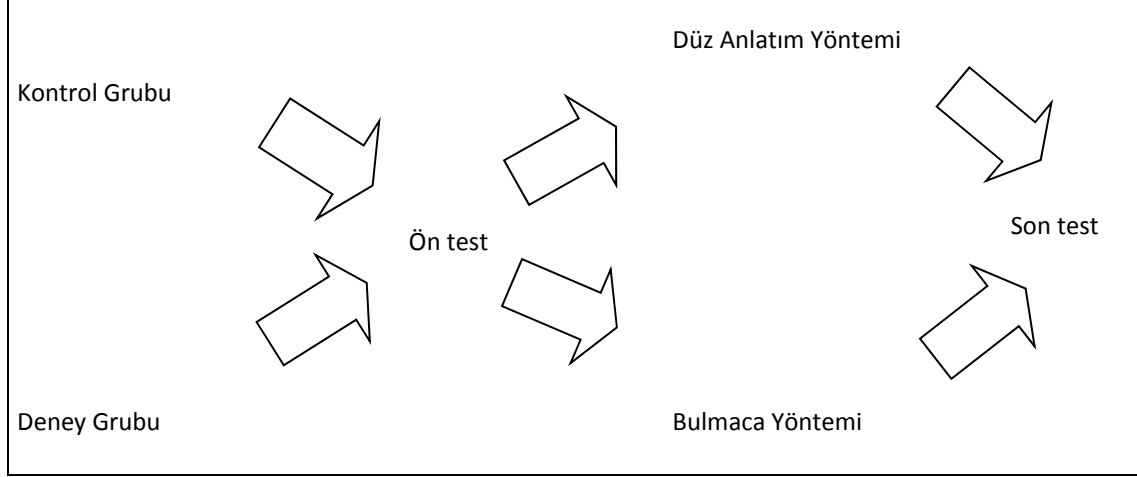
	Cinsiyet		Toplam
	Kız	Erkek	
8A Sınıfı	11	7	18
8B Sınıfı	10	8	18
Toplam	21	15	36

Araştırma Deseni

Bu çalışma, bulmaca kullanılarak öğretim yapılan grupla anlatım yöntemi kullanılarak öğretim yapılan grubun İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi başarıları arasındaki farkın incelenmesine yönelik yarı deneysel bir araştırmadır. Araştırmada ön test-son test kontrol gruplu desen (ÖSKD) kullanılmıştır. Ön test-son test kontrol gruplu desen yaygın kullanılan karışık bir desendir. Katılımcılar deneysel işlem öncesi ve sonrası bağımlı değişkenle ilgili olarak ölçülmüştür. Bununla birlikte farklı deneklerden oluşan deney ve kontrol gruplarının ölçümlerinin karşılaştırılması nedeniyle de bu desen ilişkisizdir (Büyüköztürk, 2007). Araştırma, iki grupta

uygulanmıştır, deney grubu ve kontrol grubu. 8/A ve 8/B sınıflarında birer ünite üzerinde uygulanmıştır. Uygulanan deneysel desenin açılımı aşağıdaki gibidir.

Tablo 2. Araştırma deseni.



Veri Toplama Aracı

Başarı Testi: Bu çalışmada, veri toplama amacıyla, “*İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük*” dersine ilişkin erişileri belirlemek için bir “*Başarı Testi*” geliştirilmiştir. Bu test, “*İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük*” ünitesindeki hedef ve konuya (içerik) dayalı olarak hazırlanmıştır. Geliştirilen bu test denel işlemden önce, grupların “*İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük*” ünitesindeki ön öğrenmeler bakımından denkliklerini sağlamak için; daha sonraki aşamalarda ise grupların denel işlem sonrası başarı düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir.

Toplam 60 soru olarak hazırlanan çoktan seçmeli test eğitim bilimleri alanında uzman görüşüne sunulmuştur. Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Ölçme Değerlendirme uzmanlarından testteki her bir maddenin redaksiyonuna ve öğrenci düzeyine uygunluğuna ilişkin görüşler alınmıştır. Hazırlanan 40 soruluk bu test, daha önceden bu dersi almış olan 100 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Bu testten elde edilen güvenilirlik katsayısı 0.72’dir. Uygulama sonucunda, 100 öğrencinin testlere vermiş olduğu toplam doğru cevap sayıları büyükten küçüğe doğru sıralanıp, üst ve alt % 27’lik gruplar oluşturulmuş ve bu gruplar için her bir test maddesinin madde güçlük indeksi ve ayırt edicilik indeksi incelenmiştir. Testin geçerliliğini sağlayabilmek için madde güçlük indeksi 0,30 ile 0,60 arasında olan maddeler ile madde ayırt edicilik indeksi 0,30 ve üzerinde olan maddeler teste alınmış ve teste kapsam geçerliliğine de dikkat ederek 40 soruluk son şekli verilmiştir. Testin hesaplanan alfa güvenilirliği 0,84 olarak bulunmuştur. Sosyal Bilgiler Bölümü ve Ölçme Değerlendirme uzmanlarının da görüşleri dikkate alınarak geliştirilen testin uygulanabilirliğine ve testin son test olarak kullanılabilmesine karar verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri analiz edilirken, öğrenme ölçüsü olarak ön test ve son test puanları arasındaki fark (erişi) değerleri dikkate alınmıştır. Bulmacaya dayalı öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu ile anlatım yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin erişiş puanlarının analizinde aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmış, puanlar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı da “t” testi ile test edilmiştir. Elde edilen verilerin analiz edilmesinde, SPSS İstatistik Paket Programı kullanılmıştır. Ön test ve son testler analiz edilirken, her madde için doğru cevaplar 1, yanlış cevaplar 0 olarak puanlandırılmıştır. Denencelerin sınanmasında, anlamlılık

düzeyi $p < .05$ olarak alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın denencelerinin test edilmesi amacıyla yapılan istatistiksel analizler sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır.

Bulguların Değerlendirilmesi

Tablo 3. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı.

	Frekans	Yüzde (%)
Erkek	15	41,7
Kız	21	58,3
Toplam	36	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların % 41,7 (15 kişi) erkek, % 58,3'ü (21 kişi) kız öğrenciden oluşmaktadır.

Tablo 4. Araştırmaya katılan öğrencilerin ödeve yardımcı olunma durumuna göre dağılımı.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	26	72,2
Hayır	10	27,8
Toplam	36	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 72,2'si (26 kişi), ödevlerine yardımcı olduğunu, % 27,8'i ise yardımcı olunmadığını beyan etmişlerdir.

Tablo 5. Araştırmaya katılan öğrencilerin dersten önce hazırlık yapma durumuna göre dağılımı.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	18	50,0
Hayır	18	50,0
Toplam	36	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 50'si dersten önce işleyecekleri konuya hazırlık yaptığını, % 50'si ise yapmadığını belirtmiştir.

Tablo 6. Araştırmaya katılan öğrencilerin düzenli ders çalışma durumuna göre dağılımı.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	19	52,8
Hayır	17	47,2
Toplam	36	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 52,8'i düzenli ders çalışma alışkanlığına sahip olduğunu, % 47,2'si ise olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 7. Araştırmaya katılan öğrencilerin ailenin başarıyı takip etme durumuna göre dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	36	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamı ailelerinin başarı durumlarını takip ettiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 8. Araştırmaya katılan öğrencilerin çalışma için uygun ortam durumuna göre dağılımı.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	36	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamı çalışma için uygun ortama sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 9. Araştırmaya katılan öğrencilerin çalışma odasında bilgisayar ve televizyon olması durumuna göre dağılımı.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	21	58,3
Hayır	15	41,7
Toplam	36	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin 21'inin çalışma odasında bilgisayar ve televizyon mevcutken, 15'inde mevcut değildir.

Tablo 10. Araştırmaya katılan öğrencilerin Dersi Etkili Dinleme durumuna göre dağılımı.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	31	86,1
Hayır	5	13,9
Toplam	36	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin 31'i dersi etkili dinleme alışkanlığına sahip olduklarını belirtirken, 5'i dersi etkili dinleme alışkanlığına sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 11. Araştırmaya katılan öğrencilerin Planlı Çalışma Alışkanlığı durumuna göre dağılımı.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	9	25,0
Hayır	27	75,0
Toplam	36	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin 9'u planlı çalışma alışkanlığına sahip olduklarını düşünürken, 27'si planlı çalışma alışkanlığına sahip olmadıklarını düşünmektedirler.

Tablo 12. Araştırmaya katılan öğrencilerin Fiziksel Koşullar Yeterli Olma durumuna göre dağılımı.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	28	77,8
Hayır	8	22,2
Toplam	36	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin 28'i okuldaki fiziksel koşulları yeterli bulurken, 8'i yeterli bulmamaktadır.

Tablo 13. Araştırmaya katılan öğrencilerin Okuldaki Malzemeler Yeterli Olma durumuna göre dağılımı.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	29	80,6
Hayır	7	19,4
Toplam	36	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin 29'u okuldaki malzemeleri yeterli bulurken, 7'si okuldaki malzemeleri yeterli bulmadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 14. Araştırmaya katılan öğrencilerin Öğretmenin Etkili Ders Anlatma durumuna göre dağılımı.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	34	94,4
Hayır	2	5,6
Toplam	36	100,0

Tablo 15. Araştırmaya katılan öğrencilerin Bulmaca Çözmeyi Sevme durumuna göre dağılımı.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	34	94,4
Hayır	2	5,6
Toplam	36	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin 34'ü (% 94.4) bulmaca çözmeyi sevdiğini, 2'si (% 5,6) ise bulmaca çözmeyi sevmediğini ifade etmiştir.

Tablo 16. Araştırmaya katılan öğrencilerin Bulmaca Çözme Sıklığı durumuna göre dağılımı.

Sıklık	Frekans	Yüzde (%)
Ayda 1 Defa	15	41,7
Haftada 1 defa	10	27,8
Haftada 2-3 defa	11	30,6
Toplam	36	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin 15'i ayda 1 defa, 10'u haftada 1 defa ve 11'i haftada 2-3 defa bulmaca çözdüklerini belirtmişlerdir.

Tablo 17. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Gruplara Göre dağılımı.

Grup	N	Yüzde (%)
Deney Grubu	18	50,0
Kontrol Grubu	18	50,0
Toplam	36	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin 18'i deney grubunda, 18'i de kontrol grubunda yer almaktadır.

Tablo 18. Deney ve kontrol grupları ön test başarı puanlarının karşılaştırılması.

Grup	N	X	SS	sd	T	p
Deney Grubu	18	23,94	3,76	34	,335	,739

Grup	N	X	SS	sd	T	p
Deney Grubu	18	23,94	3,76	34	,335	,739
Kontrol Grubu	18	23,55	3,17			

Deney ve Kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesi başarı puanları gruba göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$t_{(34)}=.335$; $p>0.05$]. Deney grubunun başarı testi aritmetik ortalaması $X = 23.94$, kontrol grubunun başarı testi aritmetik ortalaması ise $X = 23.56$ 'dır.

Tablo 19. Deney ve kontrol gruplarının son test başarı puanlarının karşılaştırılması.

Grup	N	X	SS	Sd	t	p
Deney	18	35,61	3,18	34	5,138	,000
Kontrol	18	30,50	2,77			

Deney ve Kontrol grubu öğrencilerinin uygulama sonrası son test puanları gruba göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$t_{(34)}=5.138$; $p<0.05$]. Grupların son test aritmetik ortalama puanları incelendiği zaman, Deney Grubunun ortalaması ($X=35.61$), Kontrol Grubunun ortalamasına ($X=30.50$) göre daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuca göre Deney Grubunun uygulama sonrasında başarı puanlarının kontrol grubuna göre anlamlı bir şekilde artış gösterdiği söylenebilir.

Tablo 20. Deney Grubu ön test-son test başarı puanlarına ilişkin t-testi sonuçları.

Test	N	X	SS	Sd	T	P
Ön test	18	23,9444	3,76	17	-10,128	,000
Son test	18	35,6111	3,18			

Tablo 20'de görüldüğü gibi; Deney Grubu öğrencilerinin uygulama öncesi Başarı Testi ortalama puanı $X = 23.94$ iken, bu değer uygulama sonrasında $X = 35.61$ olmuştur. Ortalamalar arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığına yönelik yapılan t testi sonucunda bu farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($t_{(17)} = -10,128$; $p<0.05$).

Tablo 21. Kontrol grubu ön test-son test başarı puanlarına ilişkin t-testi sonuçları.

Test	N	X	SS	Sd	T	P
Ön test	18	23,5556	3,17	17	-13,180	,000
Son test	18	30,5000	2,77			

Tablo 21'de görüldüğü gibi; kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesi Başarı Testi ortalama puanı $X = 23.56$ iken, bu değer uygulama sonrasında $X = 30.50$ olmuştur. Ortalamalar arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığına yönelik yapılan t testi sonucunda bu farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($t_{(17)} = -13,180$; $p<0.05$).

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırma bulgularına ve yorumlara dayalı olarak ulaşılan sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

İlköğretim 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin işlenişinde kullanılan bulmaca yöntemi ile anlatma yönteminin öğrenci erişilerini ölçmek amacıyla toplam

36 öğrenci üzerinde ön test-son test sonucu elde edilen veriler yardımıyla araştırmanın alt problemlerine yönelik varılan sonuçlar şöyledir:

Sonuçlar

Teknolojik araçların günden güne gelişmesiyle birlikte, klasik öğretim araçlarının yanında öğretimde yeni teknolojilerin de kullanılması ihtiyacı gittikçe artarak ortaya çıkmış ve bu bakımdan yeni stratejiler geliştirilmesine ihtiyaç duyulmuştur (Köstüklü, 2001, 105).

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin kalıcı olması, zevkli bir hale getirilmesi için görsel materyallerle desteklenmesini gerekli kılmaktadır. Böyle bir zorunluluk kavram öğretimi için alternatif öğretim yöntem ve tekniği kullanmamızı zorunlu kılar.

1. Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Bulmaca tekniğiyle öğretimin yapıldığı deney grubu ile anlatım yöntemiyle öğretimin yapıldığı kontrol grubunun, öğretime başlamadan önce uygulanan ön test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bulmaca tekniğiyle öğretimin yapıldığı deney grubu ile anlatım yöntemiyle öğretimin yapıldığı kontrol grubunun, öğretime başlamadan önce uygulanan ön test puanları gruba göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

2. Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Anlatım yöntemiyle öğretimin yapıldığı kontrol grubunun, ön test ile son test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesi Başarı Testi ortalama puanı $X = 23.56$ iken, bu değer uygulama sonrasında $X = 30.50$ olmuştur. Ortalamalar arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığına yönelik yapılan t testi sonucunda bu farkın anlamlı olduğu görülmektedir.

3. Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Bulmaca tekniğiyle öğretimin yapıldığı deney grubunun, ön test ile son test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi Başarı Testi ortalama puanı $X = 23.94$ iken, bu değer uygulama sonrasında $X = 35.61$ olmuştur. Ortalamalar arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığına yönelik yapılan t testi sonucunda bu farkın anlamlı olduğu görülmektedir.

4. Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Bulmaca Tekniğiyle öğretimin yapıldığı deney grubu ile anlatım yöntemle öğretimin yapıldığı kontrol grubunun öğretim bitiminde uygulanan son test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Deney ve Kontrol grubu öğrencilerinin uygulama sonrası son test puanları gruba göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$t_{(34)}=5.138$; $p<0.05$]. Grupların Son test aritmetik ortalama puanları incelendiği zaman, Deney Grubunun ortalaması ($X=35.61$), Kontrol Grubunun ortalamasına ($X=30.50$) göre daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuca göre deney grubunun uygulama sonrasında başarı puanlarının kontrol grubuna göre anlamlı bir şekilde artış gösterdiği söylenebilir.

Öneriler

Bu araştırmanın ortaya koyduğu bulgular doğrultusunda T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi kavram öğretiminde, bulmaca tekniği kullanımının, anlatım tekniği uygulamasına göre

daha etkili olduğu görülmektedir. Bu bulgulara dayanarak bulmaca kullanımı okullarımızda yaygınlaştırılmalıdır.

Söz konusu bulguların yorumlanması sonucunda çalışmadan elde edilen bulgulara ilişkin olarak ve yeni yapılacak çalışmalara ilişkin olarak şu önerilere yer verilmiştir:

- 1) Kavram öğretimi ile ilgili öğrencileri eğlendirici çalışmalar yapılmalıdır.
- 2) Bulmaca tekniği kullanılarak yapılan öğretim, anlatım yönteminin uygulandığı öğretimden daha etkilidir. Bu yüzden İlköğretim 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti ve Atatürkçülük dersi öğretiminde uygun konular seçilerek bulmaca yöntemi kullanılmalıdır.
- 3) İlköğretim 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti ve Atatürkçülük dersi öğretiminde ünitelerin başlangıcında öğretmenler kavram öğretimine önem vermeli, bunun için üniteye geçen kavramların listesini yapmalıdır. Kazanılmış olan kavramların eğitim-öğretim etkinliklerinde yeri geldikçe kullanılmasına özen gösterilmelidir.
- 4) Milli Eğitim, yeni programlarında bulmaca tekniğine daha çok yer vermelidir.
- 5) Bulmaca yönteminin tarih konularının öğretiminde kullanılabilmesi için gerekli araştırma çalışmaları yapıp bu konuda öğretmenlere yönelik yardımcı bulmaca programları hazırlanmalıdır.
- 6) Bulmaca yönteminin uygulanabilmesinde öğretmen faktörünün önemli olduğu bir gerçektir. Bu yüzden öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim verilmelidir. Bu hizmet içi eğitimde Milli Eğitim Bakanlığı üniversitelerle işbirliği içinde çalışmalıdır.
- 7) Ö.S.Y.M. bulmaca tekniğini kullanarak sınavlar hazırlamalıdır.
- 8) Bulmaca tekniği, oyun gibi algılandığından sınıf içi disiplinsizliğe sebep olabilir. Bunun için istenmeyen durumları engellemek için, uygulamaya geçilmeden önce öğrencilere etkinliklerde nasıl davranacakları ayrıntılı bir şekilde anlatılmalı ve yeterince önem vermeleri sağlanmalıdır.
- 9) Bulmaca tekniği, tarih dersini ezbercilikten kurtararak daha çok duyunun katılımıyla daha eğlenceli hale getirilmesini sağlar.
- 10) Bu yönde yapılacak akademik çalışmalar arttırılmalıdır.

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin daha kolay ve anlaşılır bir hale gelebilmesi için konuların somutlaştırılması gerekir. Öğretim hedeflerine ulaşmak, öğrencinin derste aktif kılmak ve yaratıcı bireyler yetiştirmek amacıyla öğretmenler bulmaca tekniğiyle tanışmalı ve bu tekniği derslerinde kullanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Demirel, Ö. (1993). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Usem Yayınları.
- Fidan, N. (1996). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Kaptan, F. (1999). *Fen Bilgisi Öğretimi*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Köstüklü, N. (1999²). *Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi*. Konya: Günay Ofset
- Köstüklü, N. (2001). *Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi*. Konya: Günay Ofset.
- Nakıboğlu, M. (1999). “Öğretmen Adaylarının Kavram Geliştirme ve Kavram Öğretimi Stratejisine Yönelik Görüşleri”. İzmir: *D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayı*: 10.
- Özden, Y. (2003). *Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Safran, M. (2003). *Türk Tarih Öğretimi ve Meseleleri*. İstanbul: Türkler Ansiklopedisi.
- Tekeli, İ. (1998). *Tarih Bilinci ve Gençlik*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Yazıcı, H, Samancı, O. (2003). *İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Ders Konuları İle İlgili Bazı Kavramları Anlama Düzeyleri*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 158.
- Yılmaz, M. S. (2006) “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Konularının İlköğretimde Öğretimi”. *Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi*, Ed. Yasemin Doğaner. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.